

Anders Fogh Rasmussens grundlovstale

Taler

Anders Fogh Rasmussen
Stiftende bestyrelsesformand,
Rasmussen Global

Dato

5. juni 2024

Sted

Skibelund Krat

1 I dag er en festdag. Vi fejrer grundlovens 175 års dag. Det er en glæde for mig at deltage i den fejring her i Skibelund Krat. Siden 1865 har dette historiske sted været rammen om talrige markante og traditionsrige fejringer af grundloven.

5 Danmark fik sin frie forfatning den 5. juni 1849. Folket fik magten, og enevælden blev afskaffet. Men ikke ved blodige opstande, som hærgede andre lande. Nej, herhjemme blev det overstået på en eftermiddag i København i foråret 1848. Det var en revolution i fred og fordragelighed. Civiliseret og ublodig. Og overstået tids nok til, at alle kunne nå hjem og spise aftensmad.

10

Det er nok typisk dansk. Og godt for det.

I 1864 tabte Danmark hele Slesvig til Preussen. Både Nordslesvig, altså Sønderjylland, og Sydslesvig. Danmarks første folkehøjskole blev oprettet i Rødding allerede i 1844. Efter tabet af Sønderjylland kom den nu til at ligge i 15 Preussen. Derfor blev det besluttet at oprette en ny højskole i Askov på den danske side af grænsen. Den første forstander for Askov Højskole var Ludvig Schrøder, som også var initiativtager til det første grundlovsmøde her i Skibelund Krat i 1865.

20

Møderne i Skibelund Krat var centrale i at mobilisere danskheden i Sønderjylland og i bestræbelserne på at få Sønderjylland tilbage til Danmark.

25 Det lykkedes som bekendt i 1920. Efter en folkeafstemning, hvor befolkningen i Nordslesvig og i Sydslesvig stemte om, hvilket land de ville tilhøre. Tyskland eller Danmark. I Sydslesvig var der flertal for Tyskland. I Nordslesvig var der flertal for Danmark. Og sådan gik det til, at grænsen kom til at ligge syd om Tønder og nord om Flensborg. Og Danmark fik Sønderjylland tilbage.

I 1955 blev Danmark og Tyskland enige om otte principper, som skulle sikre mindretallenes rettigheder på begge sider af grænsen. Mindretallene fik ret til at benytte de sprog, de ønskede, pleje de særlige relationer til deres tilhørsland samt oprette skoler og børnehaver.

35

Den model for at løse grænsespørgsmål burde tjene som model for regioner andre steder i verden. Hvis vi overalt gav folk i omdiskuterede regioner ret til at stemme om, hvilket land de vil tilhøre, kunne mange krige være undgået. Vejen frem er at lade grænserne afgøre af frie valg – ikke farlige våben.

40

Der er nu igen krig i Europa. Den 24. februar 2022 indledte Rusland et stort angreb på Ukraine. Målet var en hurtig erobring af hele landet. Men takket være det ukrainske folks mod blev angrebet slået tilbage. Alligevel må vi konstatere, at i dag har Rusland besat omkring tyve procent af Ukraine. Og den russiske terror

45

mod den ukrainske befolkning fortsætter med daglige bombardementer. Målene for bomberne, missilerne og dronerne er beboelsesblokke, markeder, energianlæg og andre civile mål. Ødelæggelserne er massive. Hensigten er at nedbryde det ukrainske folks modstandskraft.

50

Det må ikke ske. Hvis Putin får den mindste succes i Ukraine, får krigen i Europa ingen ende. Akkurat som Hitler får Putin appetit på mere, hvis vi tillader ham bare den mindste smule. Fordragelig med diktatorer føre ikke til fred, men til krig og konflikt. Vejen til fred går gennem et totalt russisk nederlag i Ukraine.

55

Der er tre måder at hjælpe ukrainerne på. For det første bør vi give dem alle de våben, som de har brug for til at presse russerne tilbage. Tunge kampvogne. Langtrækkende missiler. Jagerfly. Droner. Alt. Og vi bør fjerne alle restriktioner på brugen af vores våben. Selvfølgelig skal ukrainerne have lov at ramme mål

60

inde på russisk territorium. Vi kan ikke forvente, at Ukraine kan vinde krigen med den ene arm bundet på ryggen.

For det andet bør vi forstærke beskyttelsen af luftrummet over Ukraine. Vi så, hvordan Israel sammen med USA og andre partnere kunne beskytte sig mod

65

Irans missiler og droner. Vi bør hjælpe Ukraine på samme måde. Vi skal hjælpe Ukraine med at skyde russiske missiler og droner ned. Et humanitært skjold for at beskytte civile. Men også en nødvendig beskyttelse af både vores egne våbenleverancer og ukrainernes våbenfabrikker.

For det tredje bør NATO invitere Ukraine til at starte forhandlinger om optagelse som medlem af alliancen. Det betyder ikke, at Ukraine bliver medlem fra den ene dag til den næste. Der er mange spørgsmål, som skal afklares, før vi kan optage et krigsførende land som medlem af NATO. Men en invitation til at starte den proces sender et klart signal til Putin: Du kan ikke forhindre det uundgåelige. Ukraine VIL blive medlem af NATO.

Der er mange, som vil argumentere, at vi ikke kan invitere Ukraine, så længe krigen fortsætter. Men det er et ekstremt farligt argument. For ved at bruge det argument, giver vi jo netop Putin et incitament til at fortsætte krigen. For at undgå ukrainsk medlemskab af NATO. Ved at sende en invitation ødelægger vi det incitament.

Vi har brug for en ny sikkerhedsarkitektur i Europa. Gråzoner er farlige zoner, som frister til angreb og krig. Det indså Finland og Sverige. De to lande er nu medlemmer af NATO. Vi bør drage samme konklusion for Ukraine. Vi har brug for Ukraine som et bolværk mod et aggressivt Rusland. Vi har brug for Ukraine i NATO.

Af og til møder jeg mennesker, som mener, at vi skal lade være med at provokere Putin. Jamen, det er ikke os, der provokerer. Det er Putin, som angriber et fredeligt naboland for at indlemme det i Rusland. Hvis vi lader ham slippe afsted med at tage land fra Ukraine, slipper vi kræfter løs, som vil skabe en farlig verden. Hvis Putin kan slippe afsted med at tage Krim, vil Kinas leder Xi Jinping konkludere, at han tage Taiwan.

Putin er ikke provokeret af vores styrke, men af vores svaghed. Derfor skal vi vise styrke. Putin respekterer kun styrke og magt. Derfor hjælper vi Ukraine. Derfor bør vi hjælpe Ukraine endnu mere.

100

Og det er helt i overensstemmelse med international lov. Ifølge FN-pagtens artikel 51 har Ukraine lov at bede alle sine allierede om at hjælpe sig i forsvaret mod den russiske aggression. Derfor er det en underlig diskussion, om vi er deltagere i krigen. Selvfølgelig er vi det, når vi hjælper Ukraine. Og det har vi ret til. Med alt, hvad vi finder nødvendigt for at beskytte Ukraine mod de brutale russiske angreb.

110 Grundloven er rammen om vores folkestyre. Demokrati er så selvfølgelig for os danskere, at vi undertiden næppe skønner på, hvilken værdi der ligger i demokratiet. I alt for mange af verdens lande er folkestyre ikke en selvfølge. I alt for mange af verdens lande lever befolkningerne undertrykt af magthaverne. I alt for mange af verdens lande er det geværløbet – og ikke stemmesedlen –, der bestemmer, hvem der har magten.

115

Vi skal skønne på den demokratiske ret til at stemme ved frie valg. Det gør vi bedst ved rent faktisk at møde frem for at afgive stemme ved valgene. For derved at markere vores opslutning til folkestyret.

120 Det har vi chancen for på søndag, den 9. juni. På søndag er der som bekendt valg til Europa-Parlamentet.

Jeg opfordrer kraftigt alle til at gå hen at stemme. Måske er det de færreste, som føler, at Europa-Parlamentet har betydning for deres dagligdag. Men det *har*
125 Europa-Parlamentet. Parlamentet er med til at træffe stort set alle beslutninger i EU. Europa-Parlamentet er den direkte folkevalgte forsamling, som repræsenterer befolkningerne. Det er parlamentet, som fører en nødvendig kontrol med EU-administrationen i Bruxelles. Derfor er det også vigtigt, hvem vi vælger til at repræsentere Danmark.

130

Sæt det også i et historisk perspektiv. Se hvad vi har opnået. På søndag kan befolkningerne i 27 europæiske lande vælge repræsentanter til et fælles europæisk parlament. For 35 år siden levede de øst- og centraleuropæiske befolkninger under kommunistisk diktatur. Nu kan de frit vælge repræsentanter
135 til samme europæiske parlament som os. Det er i sandhed historisk. Lad os give den historiske genforening af Europa et håndslag ved at gå hen at stemme på søndag den 9. juni.

Grundloven sikrer os en række grundlæggende frihedsrettigheder.

140

De er alle vigtige. Men ytringsfriheden er den mest kostbare frihedsrettighed, vi har. For har vi ikke ret til frit at meddele vore tanker til andre, har vi ikke ret til at diskutere og kritisere, ja, så er ingen af de øvrige frihedsrettigheder i virkeligheden meget værd.

145

Ytringsfriheden indeholder retten til at kritisere magthaverne – politikerne,

embedsmændene, enhver der har myndighed og autoritet. Ytringsfriheden indeholder retten til at kræve magthaverne skiftet ud. Og denne ret er helt
150 grundlæggende for beskyttelsen af de øvrige frihedsrettigheder.

Alle de øvrige frihedsrettigheder – den personlige frihed, ejendomsretten, boligens ukrænkelighed, religionsfrihed, forsamlingsfrihed og så videre – ville i realiteten ikke være meget værd, hvis ikke borgerne har ret til frit at ytre sig,
155 diskutere, kritisere, gøre indsigelse. Og i yderste fald kræve udskiftning af magthaverne, hvis de krænker frihedsrettighederne.

Derfor er ytringsfriheden den vigtigste og mest værdifulde af alle frihedsrettighederne.
160

Men ytringsfriheden er også med til at sikre fremskridt og udvikling i samfundet.

Ytringsfriheden er friheden til at komme med nye tanker og idéer, der kan
165 bringe os fremad. Nye tanker og idéer, der måske gør op med gamle forestillinger. Nye tanker og idéer, der måske oven i købet provokerer – og dermed sætter gang i en ny udvikling.

Gennem denne proces bliver gamle sandheder hele tiden udfordret af ny viden,
170 nye teorier, nye måder at se tingene på.

Derfor er ytringsfriheden så afgørende.

Det er den frihed, som totalitære kræfter prøver at begrænse.
175

Gang på gang har en række muslimske lande fremlagt en resolution i FN, som opfordrer medlemslandene til at indføre lovgivning, der begrænser ytringsfriheden af hensyn til respekten for religion. Resolutionerne lægger op til, at religioner som sådan, særligt Islam, kan være beskyttelsesobjekt på linje
180 med individers rettigheder.

Nogle af dem er vedtaget. Ved hjælp af et flertal, hvor mange lande er diktaturer eller autokratiske lande, der ikke selv lever op til kravene om frihed og folkestyre.

185 Lad mig slå fast: Ytringsfriheden indebærer også retten til kritisk debat om

religion.

190 Vi går klart ind for religionsfrihed. Derfor kæmper vi for det enkelte menneskes
ret til frit at udøve sin religion over alt i verden. Derfor fordømmer vi enhver
ytring, enhver handling og ethvert forsøg på at dæmonisere mennesker på
baggrund af deres religion eller etniske tilhørsforhold. Og derfor bekæmper vi
enhver forfølgelse af eller diskrimination imod mennesker på basis af deres
religiøse overbevisning.

195

Men ytringsfriheden indeholder også retten til kritisk debat om religiøse
skrifter, leveregler og symboler.

200 Man kan ikke afskaffe eller begrænse ytringsfriheden ved at kræve eller hævde, at
noget er helligt og derfor undtaget fra diskussion.

Tro alene giver ikke det enkelte menneske den uangribelige moralske
overhøjhed.

205 Derfor er det så vigtigt skelne mellem religion og politik.

Naturligvis kan og skal vi ikke lægge begrænsninger på religiøse ytringer. Det
ville stride mod ytringsfriheden. Ja, kritisk debat om religion er tilmed en vigtig
del af ytringsfriheden – ligesom kritisk debat om enhver form for autoritet i
210 samfundet er vital for et frit folkestyre.

Det er også vigtigt at respektere, at det enkelte menneske kan have en dyb
religiøs overbevisning og have uvurderlig hjælp af at kunne gå et sted hen med
sin sorg og glæde, tvivl og taknemmelighed, håbløshed og optimisme. Der er
215 mennesker, der har reddet sig ud af dybe personlige problemer gennem en stærk
tro. Det bør vi erkende og respektere.

Og naturligvis vil den religiøse overbevisning påvirke den enkelte persons
holdninger til mange af de temaer, der bliver diskuteret i samfundet. På den
220 måde påvirker troen både holdninger og handlinger. Det er uomgængeligt. I den
forstand vil religionen altid være til stede i det offentlige rum – i hvert fald i et
frit samfund.

Det afgørende er imidlertid, hvordan religionen påvirker samfundet og dets

indretning.

Og her er det vigtigt at skelne mellem religion og politik.

230 I praksis betyder det, at politikerne ikke blander sig i det enkelte menneskes tro eller i kirkernes og de religiøse samfunds indre liv. I fuld respekt for den grundlovsfæstede frihed til religionsudøvelse.

235 Men det betyder også, at love og regler er hævet over og neutrale i forhold til forskellige religiøse opfattelser. I den danske retsstat er det Folketingets love, der gælder – ikke Biblen, Koranen og andre hellige skrifter.

240 Det betyder, at kvinder og mænd har lige rettigheder i det danske samfund. Og at de er sikret i lovgivningen, uanset hvad der måtte være af religiøse opfattelser af den sag.

245 Det betyder, at homoseksuelles rettigheder er alment gyldige principper i det danske samfund. At de er sikret i lovgivningen. Og ikke er afhængige af, hvad der måtte være af religiøse opfattelser af disse principper.

250 Det betyder, at alle borgere i Danmark har lige rettigheder og pligter uanset religiøs opfattelse. Det går to veje. På den ene side skal staten ikke blande sig i f.eks. religiøst motiveret klædedragt eller madkultur. Det er netop et personligt anliggende – også i det offentlige rum.

255 På den anden side skal ingen f.eks. kunne nægte at stå til rådighed for arbejdsmarkedet med henvisning til religiøst motiverede, personlige leveregler. Og det bør være en selvfølge, at en arbejdsgiver frit kan fastsætte saglige regler for påklædning på arbejdspladsen.

Love og regler skal gælde ens for alle, uanset om man er kristen, muslim, jøde, eller hvad man måtte være.

260 I det hele taget kunne det bidrage til religiøs fred i det offentlige rum, hvis vi var meget mindre optaget af religiøse symboler. Det er voldsomt, som det kan hidse gemytterne op at se muslimske kvinder bære tørklæde. Lad dog dem om det. Lad det velkendte danske frisind sikre retten til at klæde sig, som man vil – også i det offentlige rum.

På den anden side møder vi undertiden fra visse religiøse kredse en urimelig insisteren på hensyntagen til specielle, religiøst motiverede særordninger i situationer, hvor danske sædvaner støder sammen med andre normer og religiøse forestillinger. Det ville klart bidrage til færre religiøse spændinger i det offentlige rum, hvis der fra religiøse kredse blev udvist en passende fleksibilitet, pragmatisme og tilpasningsevne i de situationer.

Vi skal i højere grad være bevidste om de principper og holdninger, der har gjort Danmark til et samfund med en stærk sammenhængskraft. Det gør vi ved at insistere på, at religion først og fremmest er en privatsag.

Hvis vi skal opretholde den stærke sammenhængskraft, der er så væsentlig for Danmarks fremgang og stabilitet, er det nødvendigt, at vi også i fremtiden møder hinanden i det offentlige rum som mennesker og borgere i Danmark – og ikke som repræsentanter for forskellige religioner.

Lad os huske det gode danske frisind. Frisind er, at den enkelte med ståsted i egne faste holdninger anerkender andres ret til at mene noget andet.

Frisind er frihed til forskellighed.

Ytringsfrihed og frisind.

Det er kernen i folkestyret.

Grundloven har været rammen om det danske folkestyre i 175 år. Det er der grund til at fejre. Tak til Skibelundforeningen, tak til Askov Højskole! Du danske grundlov: Tillykke med dagen!

295

Kilde

<https://skibelundforeningen.dk>

Kildetype

Digitalt manuskript

300

Tags

Grundlovstale

URI

305

310

315

320

325

330

335

340